

Nekoliko belokranjskih izrazov in slovniških nenavadnostij iz Adlešič.

Že v svoji knjižici »Zgodovina Adlešičke fare« in kasneje v »Slovincu« 1887, štev. 238., sem priobčil nekoliko belokranjskih, drugodi neznanih izrazov. Tem naj dodam zopet nekatere, katere sem zapisal kasneje in pa nekoliko slovniških nenavadnostij.

Batúda, debel kamen (na cesti).
Bókača, kdor na bok gleda, škili.
Časen, počasen.
Čéljak, žival, ki ima široko čelo.
Čezjutro, pojutranjem.
Čórav, brljav, slep.
Črn, a, oteklina, bula.
Dólenjka, dolnje žensko krilo.
Drémavec, drem, dremota.
Gátati, na dlan gledati, da se sreča pove.

Gataríja, čarovnija.
Glušén, glušna nedelja = tiha nedelja.
Gočévlje, Kočevje.
Gočévarji, orehi (ker tako »róštajo«, kakor Kočevarji govorijo, da jih nikdo ne razume).

Gondrljáti, gondrnjáti, godrnjati.
Grana, rešta (kostanja).
Griz, grizljaj.
Grk rabi v pomenu »velikan«, orjak.
Grmljavína, grmenje.
Grómača, kup kamenja.
Gústati, koštati.
Guštíja, hostíja.
Hora, čas.
Jádarka, jadrka, jedrce.
Jutros, danes zjutraj.
Izkrivopéríti se, izkriviti se.
Kéljuh, kelih.
Kléstriti, klestiti.
Knápača, berglja.
Kónči, vsaj.
Króšelj, vejník.
Kúčica, bútorica.
Ládati, peti.
Lagom, lažem, razun.
Len, a, lenoba.
Leskati, bliščati.
Lipava, Vipava.
Mej, med.
Misliti se, prilizovati se.
Mléziv, omleden.

Mórnica, neka bolezen.
Nároki, »manšeti«.
Názek, mala sekirica.
Not! na! glej! (medmet).
Oblóvina, óblanje.
Obújka, cunja za v škornje.
Okóluvrč, okolu.
Okovír, na okovír, na okolu.
Osóviti, obrniti.
Páh, bandero.
Pánjica, goba rastoča na panju.
Postolóvka, postavka.
Polják, poljski čuvaj.
Pomagániti, zapomaganiti, na pomaganje klicati, zaklicati.
Potihúniti, potihniti.
Pustodel, delopust.
Prežívljati, prežvekovati.
Púžljiv (polžljiv) schlatzig.
Rekši, rekše.
Réngati, ratschen.
Sámoč, samo.
Sirojédka (sirovojedka), goba, ki se surova jé.
Sívonja, sivec.
Slabovéčen, slab.
Slépič, slepec (žival).
Smilóvati se, smiliti se.
Sókati, bôsti, zbadati.
Sokávina, bôdec.
Svíriti, piskati (od burje).
Šar, a, o, šarast, pisan.
Ščucati, kolcati.
Šemar, maškara.
Škrápljati, škropiti (od dežja).
Škrpélj, i, kamenita tla.
Šlópati, šlopljan, hlastno jesti.
Špína, špala (pri klobasi).
Šopotátí, šopočem, ropotati.
Táki, takoj.
Tátina, tat.
Tékota, kurja uš.
Tenda, ranta.
Tepéncija, pretep.
Trepénéti, trepetati.
Tróšica, tróhica.
Tróvilo, strup.
Truhel, trhel.
Tukec, Fassgeruch.
Tukniti, po sodu duh imeti (od vina).

Tutneti, votlo bobneti.
 Tutnjava, bobnenje.
 Tropotáti, ropotati.
 Tvor, dihur.
 Val, valjar.
 Vehnem, iti, venem.
 Víkati, kričati.
 Vraček, vračilo.
 Vratnjáki, škrofeljni.
 Vrstnják, vrstník.
 Zabstonj, zastonj.
 Záklon, zatišje.
 Žal, kaj na žal reči, storiti = kaj
 žalega reči.
 Žica, žila, poka (pri vodi, drevesu).
 Zreće, búncíca v očesu.

* * *
 »Bi« rabi z nedoločnikom n. pr. rad
 bi videti, znati = videl, znal.

Mogoč, a, e; nisem mogoč, a, e = ni
 mi mogoče.

Nenavadni so deležniki sedanjega časa:
 sédečki, stóječki, kléčečki, léžečki, zá-
 bečki itd., na mestu: sedeč, stoječ itd.

-ik. Ta končnica v zvezi z imeni dreves
 naznanja hosto, v kateri raste to drevje,
 n. pr. brézík, hrástík, jálvík, kostánjik,
 topólik, vrbík = brezova, hrastova ho-
 sta itd.

Imena: breska, cerkva, čižma, letva,
 roglje, Griblje imajo v rod. množ. št.:
 bresak, cerkav, čižam, letav, rogalj,
 Gribalj.

Nenavadni so zvalniki nekaterih imen,
 n. pr.: mámōj! čáčōj! Mátoj! Ivōj! Kátōj!
 Lízōj! mesto: mama! čačo! Mate! Ive!
 Kata! Liza! J. Š.

Raznoterosti.

Naše slike.

1. Alojzij Plut. 2. Janez Vertin. Dasi ne po-
 dajemo danes čitateljem nikakih življenjepisov
 množ, katerih slike vidijo čitatelji na prvih straneh,
 vendar upamo, da se bodo razveselili obeh vrlih
 Slovencev v daljni Ameriki, ki se še vedno rada
 spominjata kot zvesta rodoljuba svoje stare do-
 movine. V ponos si pa tudi štejemo, da imamo
 dragega rojaka v tujini — škofa.

3. Spljet v Dalmaciji. Spljet se odlikuje zlasti
 v novejšem času po svojem vzbujenem hrvaškem
 duhu. Mesto je obiskal pred kratkim presvetli
 cesar, potujoč iz Reke po morju. Ker donesemo
 še prihodnjič sliko Spljeta, opišemo tedaj mesto
 lože in primerneje. Žal, da se ni tisek sicer
 jako lepe slike posrečil.

4. Idríja nekđaj. Ta slika je povzeta narav-
 nost in čisto natančno iz dela: Oryctographia
 carniolica, oder physikalische Erdbeschreibung
 des Herzogthums Krain, Istrien, und zum Theil
 der benachbarten Länder. II. del (iz l. 1781.), ki
 ima to sliko na čelu. O tem zanimivem delu v
 treh zvezkih bom o priliki še marsikaj po-
 ročal. Za danes le povem, kaj pomenijo na sliki
 ali na »načrtu« mesta, črke. Idríja se ti kaže
 tukaj od jutranje strani. a) Grad, ki ga je se-
 zidal rudnik po odhodu Benečanov, b) cerkev
 sv. Trojice, katero so sezidali tam, kjer je sodar
 našel živo srebro. c) Cerkev sv. Barbare. d) Stari
 trg. e) Novi trg. f) Skladišče. g) Jašek M. Tere-

zije. h) J. sv. Barbare. i) »Rake«. k) Izpiralnica.
 l) »Grablje«. m) Nikova (potok). n) Most.

5. Griže pri Celju. Dve uri od Celja proti
 zapadu so na desnem bregu Savinje Griže, ka-
 tere predočuje naša slika tako, kakor jih vidiš
 gredoč od Zalca proti Savinji. Sliko je napravil
 za tamošnjega g. župnika, M. Arzenska, domač
 risar Marko Vipotnik. V ozadju se posebno dobro
 vidijo hribje: Bukovica, za njo Goznik, potem
 Kamnik in za njim visoka Mrzlica. V tej župniji,
 posebno v Zabukovici in v Libojah je mnogo
 premoga. Pod Bukovico stoji na samem griček
 Gradišče, ki je okrog in okrog obsajen s trtami
 in je tako lep, da mu ga res ni ne blizu ne
 daleč jednakega. Na njem se sedaj zida nova
 cerkev lurske Matere Božje v spomin treh jubi-
 lejev leta 1888. Na naši sliki je narisana cerkev
 le v projektu. Dozidana je bila cerkev sama
 lansko leto, letos se stavi zvonik. — Smem pač
 trditi, da se ne bode kesal noben obiskovalec
 savinjske doline, če bode šel tudi na ta lepi
 holmec, marveč zapustil ga bode vesel in zado-
 voljen. Vidi se raz njega do malega vsa savinj-
 ska dolina. Pod Gradiščem je prijazna vas Me-
 gojnice. — Temu popisu pristavljamo še, da bi
 g. župnik Griški rad izvršil stavbo lepo in veli-
 častno. Cerkev naj bi bila res kras lepi okolici
 in pa veselje vernikom, ki bodo prihajali sem na
 božjo pot. Zato se pa obrača do vseh Slovencev s
 prošnjo, da bi ga podpirali z denarnimi pomočki.
 Pošiljajo naj se njemu: pošta Griže pri Celju.